

AFRĂSINEI Mihai-Bogdan¹, GEORGESCU Iuliana Eugenia²

^{1,2} Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Iași, România

E-mail: ¹bogdan.afrasinei@feaa.uaic.ro, ²iuliag@uaic.ro

Summary: *Având în vedere diferențele existente între țări în ceea ce privește cotele de impozitare, societățile au oportunitatea de a-și exporta profiturile impozabile către jurisdicțiile mai favorabile din acest punct de vedere. În elaborarea strategiilor de optimizare fiscală, jurisdicțiile offshore s-au dovedit a fi una dintre cele mai eficiente soluții la care apelează societățile din aproape toate colțurile lumii. Pe fondul acestor aspecte, scopul lucrării este de a analiza impactul pe care îl au paradisurile fiscale asupra economiei mondiale. Rezultatele studiului arată că jurisdicțiile offshore joacă un rol semnificativ în dirijarea investițiilor străine directe dintr-o țară în alta. Acestea se află pe primele locuri atât la intrările, cât și la ieșirile de investiții străine directe. Evidențele sugerează că veniturile, după ce sunt transferate în jurisdicții offshore din rațiuni fiscale, se întorc de multe ori în țara de origine sub forma investițiilor străine directe.*

Cuvinte cheie: *optimizare fiscală, evitarea impozitării, paradisuri fiscale, societăți offshore*

JEL Classification: F23, H26, M41

Introducere

În contextul globalizării economice și financiare, firmele cu o cifră de afaceri considerabilă din aproape toate colțurile lumii sunt preocupate în a-și reduce la minimum cheltuielile cu impozitele. De multe ori, acestea apelează la elaborarea unor strategii de optimizare fiscală prin intermediul jurisdicțiilor offshore. Aceste jurisdicții, denumite și paradisuri fiscale, sunt țări sau teritorii care oferă nerezidenților cote de impozitare extrem de reduse sau chiar zero pentru veniturile obținute din străinătate. Prin elaborarea unor strategii de planificare fiscală, care uneori sunt bazate pe prețuri arbitrare sau nu au fundament economic, baza impozabilă poate fi transferată în jurisdicții offshore. Printre cele mai utilizate „inginerii financiare” de acest tip se numără achizițiile și vânzările de bunuri intragrup (la valori supraevaluate sau subevaluate, după caz), încheierea de tranzacții intragrup pentru servicii de consultanță și management, acordarea și primirea de împrumuturi intragrup sau relocarea drepturilor de proprietate intelectuală (brevete, patente, licențe) în paradisuri fiscale (Afrăsinei, 2016). Fiecare jurisdicție offshore tinde să favorizeze firmele care desfășoară anumite categorii de activități. De exemplu, Panama este o jurisdicție recunoscută pentru înregistrarea de vapoare, Insulele Cook sunt preferate pentru formarea de trusturi pentru protecția activelor, Insulele Bermude sunt utilizate de multe companii de asigurări (Barber, 2007), iar Insulele Cayman găzduiesc filialele celor mai importante firme din sectorul bancar (ActionAid, 2011).

Fenomenul offshore a atins cote extrem de ridicate în ultimii ani, iar în Insulele Cayman există o clădire care, potrivit U.S. Government Accountability Office (2008), găzduia la un moment dat 18.857 de societăți offshore, și despre care Barack Obama afirma că „*fie este cea mai mare clădire din lume, fie este cea mai mare escrocherie fiscală din lume*”. Totuși, un aspect interesant îl constituie faptul că în statul american Delaware erau înregistrate mai mult de două treimi din totalul firmelor înființate în Statele Unite (ActionAid, 2011). Doar la adresa „1209 Orange Street” din Wilmington figurau 217.000 de societăți (Shaxson, 2011).

Pe lângă presiunea fiscală ridicată din unele țări, există și alți factori determinanți în utilizarea societăților offshore. De exemplu, Kinsman (1978) a remarcat trei cauze principale care pot sta la baza refugiului în paradisuri fiscale: inflația, percepția din multe țări de a considera persoanele foarte bogate drept „asupritori ai maselor” și pierderea confidențialității în utilizarea capitalului deținut. Avantajele de ordin fiscal, cât și nefiscal (confidențialitate, secret bancar, anonimitate) oferite de paradisurile fiscale au atras ca un magnet aproape toate marile companii din lume. Într-un articol

publicat în „The Guardian”, expertul Nicholas Shaxson (2015) menționează doar câteva dintre acestea: AIG, Apple, Aviva, Barclays, Black & Decker, British American Tobacco, Burberry, Citigroup, Deutsche Bank, Facebook, FedEx, GlaxoSmithKline, Google, Ikea, HSBC, JP Morgan, Microsoft, Pepsi, Skype, Starbucks, Vodafone și Walt Disney.

De exemplu, corporația americană *Apple* a dezvoltat o strategie complexă de optimizare fiscală prin înființarea mai multor societăți offshore, în special, în Irlanda, prin intermediul cărora a reușind între anii 2009-2012 să transfere către acestea 74 miliarde dolari SUA (Shaxson, 2015). Prin direcționarea a 9,8 miliarde de dolari SUA către o companie offshore de tip scoică înregistrată în Insulele Cayman, un alt gigant american, corporația *Google*, a evitat în anul 2011 impozite pe venitul global în valoare de 2 miliarde de dolari SUA (Drucker, 2012). Într-un raport publicat în iunie 2015 de către organizația *Americans for Tax Fairness* se dezvăluie că *Wal-Mart*, cea mai mare companie din domeniul comerțului cu amănuntul din lume, avea 78 de filiale în 15 paradisuri fiscale diferite care nu fuseseră declarate. De asemenea, raportul arată că *Wal-Mart* are 22 de companii de tip scoică înregistrate în Luxemburg, deși nu are nici un magazin deschis acolo. În plus, aproape toate companiile din țările în care își desfășoară activitatea sunt deținute de filiale înregistrate în paradisuri fiscale. Un alt aspect notabil îl constituie faptul că *Wal-Mart* deține cel puțin 76 miliarde dolari SUA în active prin intermediul unor companii de tip scoică înregistrate în Olanda (12,4 miliarde dolari SUA) și Luxemburg (64,2 miliarde dolari SUA).

Utilizarea paradisurilor fiscale a declanșat numeroase dezbateri și controverse atât în mediul academic, cât și în cel jurnalistic sau politic. Amploarea acestui fenomen în rândul contribuabililor a cauzat pierderi foarte mari de venituri bugetare în multe țări din lume. Într-un raport realizat de către o comisie de experți pentru Guvernul din Norvegia (Norway Minister of the Environment and International Development, 2009) se punctează șapte efecte dăunătoare ale paradisurilor fiscale:

1. măresc primele de risc pe piețele financiare internaționale;
2. subminează funcționarea sistemului fiscal și al finanțelor publice;
3. cauzează distribuirea inechitabilă a veniturilor fiscale;
4. reduc eficiența alocării resurselor în țările în curs de dezvoltare;
5. fac infrafracțiunile economice mai profitabile;
6. încurajează „rent-seeking-ul” și reduc veniturile private în țările în curs de dezvoltare;
7. deteriorează calitatea instituțională a mediului de afaceri și încetinesc creșterea economică în țările în curs de dezvoltare.

Cobham (2012) sesizează că primele trei dintre cele șapte efecte dăunătoare afectează toate țările, în timp ce ultimele patru afectează, în principal, țările în curs de dezvoltare.

Deși, efectele negative sunt mai numeroase, experții care au realizat raportul au identificat și unele efecte pozitive. Acestea pot fi privite din două perspective: efecte pozitive asupra țărilor care nu sunt paradisuri fiscale și efecte pozitive asupra țărilor care sunt paradisuri fiscale (Norway Minister of the Environment and International Development, 2009). Impactul pozitiv al paradisurilor fiscale se referă la următoarele aspecte:

1. determină celelalte state să își reducă impozitele deoarece, în cazul în care ar păstra un nivel ridicat, o mare parte din baza fiscală ar fi direcționată către paradisurile fiscale;
2. contribuie la creșterea investițiilor în țările cu impozite ridicate (dacă investitorii își pot transfera profiturile impozabile către paradisuri fiscale, rentabilitatea ridicată a acestora ar încuraja alte investiții în viitor);
3. pe lângă ratele reduse de impozitare, jurisdicțiile de acest tip sunt mult mai stabile din punct de vedere politic, au o infrastructură dezvoltată, calitate instituțională ridicată, prezintă un nivel mic al corupției, infrafracționalității sau chiar al criminalității și au un produs intern brut pe cap de locuitor mai ridicat.

În ceea ce privește delimitarea țărilor și a teritoriilor care pot fi considerate paradisuri fiscale nu există un consens între autori, de-a lungul timpului fiind elaborate mai multe liste, atât de către organisme și organizații naționale sau internaționale, cât și de experți în domeniu. Astfel, componența listelor diferă în funcție de criteriile avute în vedere și de momentul la care au fost elaborate (Afrăsinei, 2016). De exemplu, Palan, Murphy și Chavagneux (2010) au realizat o compilație a paradisurilor fiscale și

a centrelor financiare offshore după cele mai reprezentative liste elaborate de diverse organizații și cercetători: International Bureau of Fiscal Documentation (1977), Charles Irish (1982), Hines și Rice (1994), Financial Stability Forum (2000), International Monetary Fund (2000), OECD (2000), Financial Action Task Force (2000/2002), Hampton și Christensen pentru Tax Justice Network (2005), Zoromé pentru International Monetary Fund (2007), Senatorul Carl Levin pentru Stop Tax Haven Abuse Act în Statele Unite ale Americii (2007) și LowTax.net (2008).

Tabelul 1. Paradisurile fiscale și centrele financiare offshore din lume

Rang	Jurisdicția	Int'l Bureau Fiscal Docs 1977	Irish 1982	Hines & Rice 1994	OECD 2000	IMF 2000	FSF 2000	FATF 2000/ 2002	TJN 2005	IMF 2007	STHAA 2007	Low TaxNet 2008	GAO 2008	Total
1.	Bahamas	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
2.	Guernsey	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
3	Insulele Bermude	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
4	Insulele Cayman	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
5	Jersey	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
6	Malta	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
7	Panama	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12
8	Antilele Olandeze	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	11
9	Barbados	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	11
10	Cipru	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	11
11	Insulele Virgine Britanice	√	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	11
12	Insula Man	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	11
13	Liechtenstein	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	11
14	Vanuatu	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	11
15	Elveția	√	√	√		√	√	-	√	√	√	√	√	10
16	Gibraltar	√	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	10
17	Hong Kong	√	√	√	-	√	√	-	√	√	√	√	√	10
18	Insulele Turks și Caicos	√	√	√	√	√	√	-	√	-	√	√	√	10
19	Singapore	√	√	√	-	√	√	-	√	√	√	√	√	10
20	St Vincent & Grenadines	√		√	√	√	√	√	√		√	√	√	10
21	Antigua și Barbuda	√	-	√	√	√	√	√	√	-	√	-	√	9
22	Belize	-	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	9
23	Insulele Cook	-	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	9
24	Grenada	√	-	√	√	√	-	√	√	-	√	√	√	9
25	Irlanda	√	√	√	-	√	√	-	√	√	-	√	√	9
26	Luxemburg	√	-	√	-	√	√	-	√	√	√	√	√	9
27	Monaco	√	-	√	√	√	√	√	√	-	-	√	√	9
28	Nauru	√	√	-	√	√	√	√	√	-	√	-	√	9
29	St. Kitts și Nevis		-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	9
30	Andora	√	-	√	√	√	√	-	√	-	-	√	√	8
31	Anguilla	-	-	√	√	√	√	-	√	-	√	√	√	8
32	Bahrain	-	√	√	√	√	√	-	√	√	-	-	√	8
33	Costa Rica	√	√	-	-	√	√	-	√	-	√	√	√	8
34	Insulele Marshall	-	-	√	√	√	√	√	√	-	-	√	√	8
35	Mauritius	-	-	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	8
36	St. Lucia	-	-	√	√	√	√	√	√	-	√	-	√	8
37	Aruba	-	-	-	√	√	√	-	√	-	√	√	√	7
38	Dominica	-	-	√	√	√	-	√	√	-	√	-	√	7
39	Liberia	√	√	√	√				√			√	√	7
40	Samoa	-	-	-	√	√	√	√	√	-	√	-	√	7
41	Seychelles	√	-	-	√	√	√	-	√	-	-	√	√	7
42	Liban	-	-	√	-	√	√	√	√	-	-	-	√	6
43	Niue	-	-	-	√	√	√	√	√	-	-	-	√	6
44	Macau	-	-	√	-	√	√	-	√	-	-	-	√	5
45	Montserrat	-	-	√	√	√	-	-	√	-	-	-	√	5
46	Malaezia (Labuan)	-	-	-	-	√	√	-	√	-	-	√	-	4
47	Maldive	-	-	√	√	-	-	-	√	-	-	-	√	4
48	Insulele Virgine Americane	-	-	-	√	-	-	-	√	-	-	-	√	3
49	Letonia	-	-	-	-	-	-	-	-	√	√	-	√	3
50	Marea Britanie	-	√	-	-	-	-	-	√	√	-	-	-	3

ACCOUNTING AND ACCOUNTING EDUCATION IN THE DIGITAL SOCIETY

Rang	Jurisdicția	Int'l Bureau Fiscal Docs 1977	Irish 1982	Hines & Rice 1994	OECD 2000	IMF 2000	FSF 2000	FATF 2000/ 2002	TJN 2005	IMF 2007	STHAA 2007	Low TaxNet 2008	GAO 2008	Total
51	Africa de Sud	-	√	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	2
52	Brunei	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	2
53	Dubai	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	√	-	2
54	Filipine	-	√	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	2
55	Iordania	-	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	√	2
56	Israel	-	-	-	-	-	-	√	√	-	-	-	-	2
57	Madeira	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	√	-	2
58	Olanda	√	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	2
59	San Marino	-	-	-	√	-	-	-	-	-	-	-	√	2
60	Statele Unite ale Americii	-	√	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	2
61	Tonga	-	-	-	√	-	-	-	√	-	-	-	-	2
62	Ungaria	-	-	-	-	-	-	√	√	-	-	-	-	2
63	Uruguay	-	-	-	-	-	-	-	√	√	-	-	-	2
64	Alderney	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
65	Anjouan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	1
66	Belgia	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
67	Botswana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	1
68	Campione d'Italia	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
69	Egipt	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
70	Franța	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
71	Germania	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
72	Guatemala	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
73	Honduras	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
74	Islanda	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
75	Indonezia	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
76	Ingușetia	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
77	Insulele Mariane	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
78	Melilla	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
79	Myanmar	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
80	Nigeria	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
81	Palau	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	-	-	1
82	Puerto Rico	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
83	Republica Turcă a Ciprului de Nord	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
84	Russia	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
85	Sark	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
86	Sao Tome e Principe	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
87	Somalia	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
88	Sri Lanka	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
89	Taipei	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
90	Trieste	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
91	Ucraina	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	1
Total		32	29	40	41	46	42	37	72	22	34	41	50	486

Sursa: Palan, Murphy, Chavagneux (2010), cu adăugirile noastre de la United States Government Accountability Office (2008)

În plus față de cele 11 liste pe baza cărora Palan, Murphy și Chavagneux (2010) au realizat această compilație prezentată în tabelul nr.1, noi am adăugat și lista elaborată de United States Government Accountability Office (2008), pe care o considerăm reprezentativă, deoarece a fost utilizată în diverse studii de specialitate (Gravelle 2015; ActionAid, 2011). În secțiunea următoare vom prezenta, prin intermediul unor date referitoare la investițiile străine directe, care este impactul economiei offshore asupra economiei mondiale.

Impactul jurisdicțiilor offshore asupra economiei mondiale

Impactul paradisurilor fiscale asupra economiei mondiale poate fi remarcat în urma analizei investițiilor străine efectuate la nivel global. Pe baza datelor furnizate în acest sens de Fondul Monetar Internațional (vezi tabelul nr.2) se poate observa că țara cu nivelul cel mai ridicat atât al intrărilor, cât și al ieșirilor de investiții străine directe în anul 2017 este Olanda (anul 2017 este ultimul pentru care datele au fost publicate până în momentul realizării acestei lucrări).

Tabelul 2. Clasamentul țărilor cu cele mai mari fluxuri de intrări și ieșiri de investiții directe în anul 2017

Nr. crt.	Intrări de investiții străine directe		Ieșiri de investiții directe	
	Țara	Milioane USD	Țara	Milioane USD
1.	Olanda*	5.005.349	Olanda*	6.174.234
2.	Statele Unite ale Americii ¹	4.025.492	Statele Unite ale Americii ¹	6.013.335
3.	Luxemburg*	3.987.835	Luxemburg*	4.812.170
4.	Republica Populară Chineză	2.688.470	Marea Britanie ²	1.625.169
5.	Marea Britanie ²	1.607.987	Germania ³	1.606.120
6.	Hong Kong*	1.580.930	Hong Kong*	1.528.555
7.	Elveția*	1.154.799	Japonia	1.494.648
8.	Singapore*	1.151.049	Franța ⁴	1.451.663
9.	Germania ³	950.837	Elveția*	1.263.332
10.	Irlanda	892.742	Canada	890.612

Note: *țări paradisuri fiscale; ¹Statul american Delaware este considerat paradis fiscal, iar orașul New York este considerat centru financiar offshore; ²Orașul Londra este considerat centru financiar offshore; ³Orașul Frankfurt este considerat centru financiar offshore.

Sursa: *International Monetary Fund (2017)*

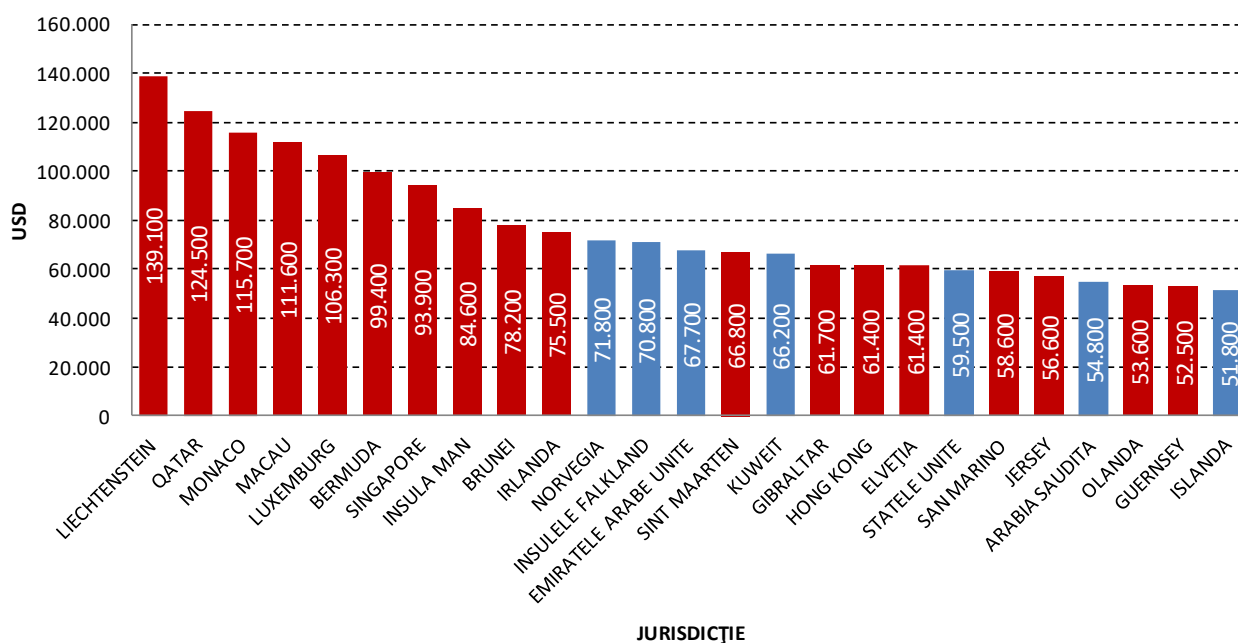
Deși economia Statelor Unite este cea mai puternică din lume, așa cum se poate observa în tabelul nr.2, intrările de investiții străine directe au fost cu aproximativ 20% mai reduse decât în Olanda. Mai mult decât atât, Statele Unite ale Americii au o populație de 321.368.864 locuitori, în timp ce Olanda are doar 16.947.904 locuitori. De asemenea, la ieșirile de investiții directe pe primul loc se situează tot Olanda, în timp ce Statele Unite ocupă locul secund în ierarhie, dar la o diferență extrem de mică (cu 3% mai puțin). De asemenea, cu o populație de numai 570.252 locuitori, Luxemburg este pe locul al treilea în lume atât la intrările, cât și la ieșirile de investiții directe. Această situație poate fi explicată prin faptul că Olanda și Luxemburg sunt două paradisuri fiscale europene la care recurg adesea marile companii în strategiile de optimizare fiscală internațională adoptate. Ele joacă, de regulă, rolul de intermediar în dirijarea de investiții directe dintr-o țară în alta. De exemplu, prin intermediul companiilor de tip holding se facilitează reducerea impozitelor pe dividende sau dobânzi aferente împrumuturilor intragrup acordate (Afrăsinei, 2016).

Potrivit datelor publicate de Fondul Monetar Internațional (2017), cele mai mari intrări de investiții străine directe în anul 2017 în Olanda provin din Statele Unite ale Americii (955.401 milioane dolari SUA, respectiv 19% din total), Luxemburg (698.321 milioane dolari SUA, respectiv 14% din total), Marea Britanie (479.682 milioane dolari SUA, respectiv 10% din total) și Elveția (292.294 milioane dolari SUA, respectiv 6% din total). Nivelul cel mai mare al ieșirilor de investiții directe din Olanda s-a îndreptat către Statele Unite ale Americii (917.646 milioane de dolari SUA, respectiv 15% din total), Marea Britanie (652.297 milioane dolari SUA, respectiv 11% din total), Elveția (492.344 milioane dolari SUA, respectiv 8% din total) și Luxemburg (487.384 milioane dolari SUA, respectiv 8% din total). În Luxemburg remarcăm o situație similară cu cea din Olanda, astfel că cele mai mari intrări, cât și ieșiri de investiții directe se înregistrează în relația cu Statele Unite ale Americii (18% intrări și 16% ieșiri din total), Olanda (12% intrări și 17% ieșiri din total), Marea Britanie (13% intrări și 17% ieșiri din total) și Irlanda (12% intrări și 11% ieșiri din total). Faptul că Olanda și Luxemburg se situează în vârful ierarhiei atât la intrările, cât și la ieșirile de investiții directe (vezi tabelul nr. 2), sugerează rolul extrem de important pe care îl joacă aceste paradisuri fiscale în optimizarea fiscală internațională. Practic, în raport cu numărul de locuitori, valorile nu pot fi explicate de dimensiunea economiei interne. În ceea ce privește Statele Unite ale Americii, datele arată că intrările cele mai mari de investiții străine directe provin din Marea Britanie (13%), Japonia (12%), Canada (11%), Luxemburg (10%) și Olanda (9%), în timp ce ieșirile cele mai mari de investiții directe s-au îndreptat către Olanda (16%), Marea Britanie (12%), Luxemburg (11%), Irlanda (7%) și Canada (7%). Aceste evidențe pot sugera că investitorii americani își transferă veniturile către paradisuri fiscale prin diverse „montaje financiare”, după care repatriază o parte dintre acestea sub forma investițiilor străine directe. O astfel de practică este cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de „round-tripping”.

Analizând situația generală prezentată în tabelul nr.2, se poate constata că mai mult de jumătate dintre țările cu nivelul cel mai mare al intrărilor și ieșirilor de investiții directe din lume sunt paradisuri fiscale.

Ținând cont că majoritatea paradisurilor fiscale sunt insule și nu dețin resurse naturale, turismul și atragerea investitorilor străini prin oferirea de diverse stimulente fiscale au reprezentat principalele surse de capital pentru dezvoltare și creștere economică. În plus, rezultatele unui studiu efectuat de Slemrod și Wilson (2009) pe un eșantion de 35 de paradisuri fiscale relevă că media populației din aceste jurisdicții este de doar 284.000 locuitori. Astfel, pe lângă veniturile din turism, taxele de înregistrare și reînnoire a licențelor plătite de către companii contribuie semnificativ la veniturile bugetare. Investițiile străine directe asigură crearea de locuri de muncă și contribuie la creșterea nivelului de trai al locuitorilor, întrucât, odată cu firmele și persoanele foarte bogate din lumea întreagă care caută refugiu fiscal, și-au deschis birouri în teritoriile respective și marile bănci, marile firme de avocatură și intermediere financiară, cât și marile firme de contabilitate (în special, cele din grupul Big 4) (Tyndale, 2009). În acest sens, în unele paradisuri fiscale de dimensiuni foarte mici sunt înregistrate sute de mii de companii offshore. Acesta este principalul motiv pentru care jurisdicțiile respective au un produs intern brut pe cap de locuitor extrem de ridicat în comparație cu alte țări. Pentru susținerea acestei idei, prin intermediul graficului nr.1 am ilustrat primele 25 de jurisdicții cu cel mai mare PIB pe cap de locuitor. Analiza este efectuată pentru anul 2017, însă pentru unele jurisdicții datele disponibile au fost pentru anii 2014, 2015, 2016 și 2009 (pentru Liechtenstein).

Graficul 1. Primele 25 de jurisdicții din lume cu cel mai mare PIB pe cap de locuitor în anul 2017

Sursa: Central Intelligence Agency, The World Factbook 2017

Din graficul nr.1 se poate remarca faptul că 18 dintre primele 25 de jurisdicții cu cel mai mare PIB pe cap de locuitor din lume sunt paradisuri fiscale (72%). Mai mult decât atât, primele 10 jurisdicții din listă sunt paradisuri fiscale. De asemenea, atât în interiorul Emiratelor Arabe Unite, cât și în Statele Unite ale Americii există două paradisuri fiscale de tradiție, respectiv Dubai și Delaware. În cazul în care nu ar fi devenit paradisuri fiscale sau centre financiare offshore, unele teritorii precum Bermuda, Insula Man, Sint Maarten sau Jersey probabil că nu ar fi putut înregistra o valoare atât de ridicată a acestui indicator. În schimb, paradisurile fiscale beneficiază de pe urma creșterii veniturilor obținute de avocați, contabili sau intermediari financiari, din taxele de înregistrare guvernamentale, din creșterea angajărilor în comunitatea financiară, din intrările de capital pentru afaceri și proprietăți imobiliare și din dezvoltarea turismului (Thomas, 1981).

Considerând centrele financiare offshore drept un produs inevitabil al globalizării, profesorul Mihir Desai de la Harvard Business School apreciază că în cazul în care acestea ar fi contracarate la un moment dat, în locul lor ar apărea destul de rapid altceva similar (The Economist, 2007).

Concluzii

Deși subiectul abordat în această lucrare nu este unul nou, el a revenit în centrul atenției opiniei publice, în special, ca urmare a recentului scandal care a zguduit „lumea offshore”, Panama Papers. Ceea ce îngrijorează cu adevărat este magnitudinea pe care a capatat-o acest fenomen și implicațiile pe care le are asupra societății și a mediului de afaceri internațional.

Centrele financiare offshore și paradisurile fiscale joacă un rol esențial în economia mondială actuală. Impozitele mici sau inexistente, corelate cu un nivel ridicat de confidențialitate, au motivat aproape toate marile companii din lume să își deschidă societăți offshore în astfel de jurisdicții. Totuși, de cele mai multe ori acestea nu sunt prezente efectiv și nu au mai mult decât o casuță poștală. Prin urmare, s-a ajuns ca la o singură adresă să figureze sute, mii sau chiar zeci de mii de firme. Mai mult decât atât, din rațiuni fiscale, de păstrare a confidențialității sau de protejare a activelor, unele companii au zeci de firme offshore înregistrate în aceeași jurisdicție sau chiar la aceeași adresă.

Inevitabil, paradisurile fiscale au creat inechități între contribuabili, întrucât cei cu o putere financiară mare reușesc să se sustragă de la plata impozitelor, în timp ce ceilalți susțin veniturile bugetare care trebuie să asigure serviciile publice. Unii autori (Pătroi *et al.*, 2010) le numesc *costuri adiacente ale globalizării economice*. Referitor la această problemă, fostul senator american, Carl Levin, a afirmat că „paradisurile fiscale offshore au declarat război economic contribuabililor cinstiți din Statele Unite, ajutând trișorii fiscali să își ascundă veniturile și activele care ar fi trebuit impozitate în aceeași manieră ca a altor americani” (U.S. Senate Committee on Homeland Security & Governmental Affairs). Totuși, contrar discursurilor publice ale politicienilor și a efectelor negative de care sunt acuzate, paradisurile fiscale sunt tolerate tacit de către marile puteri ale lumii. De altfel, cele mai semnificative centre financiare offshore și paradisuri fiscale se află sub influența acestora.

Conchidem demersul nostru cu o remarcă a lui Barber (2007), care aprecia că „într-o lume perfectă nu ar fi nevoie de paradisuri fiscale”, așa cum probabil că nu ar fi nevoie nici de impozite sau taxe. Totuși, „atât timp cât vor exista diferențe între state în ceea ce privește nivelul cotelor de impozitare, paradisurile fiscale vor continua să prospere” (Thomas, 1981).

Bibliografie

- ActionAid. 2011. *Addicted to tax havens: The secret life of the FTSE 100*. Disponibil la <http://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/doc_lib/addicted_to_tax_havens.pdf>.
- ActionAid. 2013. *How Tax Havens Plunder the Poor*. Disponibil la <http://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/how_tax_havens_plunder_the_poor_2.pdf, 2013>, accesat la 05.07.2016.
- Afrăsinei, M.B. 2016. *Contabilitatea și fiscalitatea societăților offshore*. București: Editura C.H. Beck.
- Afrăsinei, M. B.; Carp, M. 2018. *The Influence of Offshore Links on Financial Indicators. Empirical Study on Companies Listed on the Bucharest Stock Exchange*. EUFIRE 2018, 39.
- Americans for Tax Fairness. 2015. *The Walmart Web: How the World's Biggest Corporation Secretly Uses Tax Havens to Dodge Taxes*. Disponibil la <<http://www.americansfortaxfairness.org/files/ATF-Walmart-tax-havens-Key-Findings.pdf>>.
- Barber, H. 2007. *Tax Havens Today: The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Buzan, C.G. 2012. *Paradisurile fiscale și centrele financiare offshore în contextul economiei mondiale*, ediția a 2-a. București: Editura C.H. Beck.
- Champpell, R. 1985. *Secrets of offshore tax havens*. California: ABM Publishing Co.
- Cobham, A. 2012. Tax havens and illicit flows. *Draining development? Controlling flows of illicit funds from developing countries*. The World Bank.
- Desai, M.A.; Foley, C.F.; Hines Jr., J.R. 2006. *The demand for tax haven operations*. Journal of Public Economics 90: 513-531.
- Gravelle J.G. 2015. *Tax havens: International tax avoidance and evasion*. Congressional Research Service, Washington.

- International Monetary Fund. 2017. *Coordinated Direct Investments Survey (CDIS)*. Disponibil la: <<http://data.imf.org/?sk=40313609-F037-48C1-84B1-E1F1CE54D6D5&slid=1390030109571>>.
- Jesse Drucker. 2012. *Google Revenues Sheltered in No-Tax Bermuda Soar to \$10 Billion*. Bloomberg. 10 decembrie 2012. Disponibil la: <<http://www.bloomberg.com/news/articles/2012-12-10/google-revenues-sheltered-in-no-tax-bermuda-soar-to-10-billion>>.
- Kinsman, R. 1978. *The Robert Kinsman guide to Tax Havens*. Illinois: Dow Jones-Irwin.
- Norway Minister of the Environment and International Development. 2009. *Tax havens and development: Status, analyses and measures*. Official Norwegian Reports 2009:19. Government Commission on Capital Flight from Poor Countries, Ministry of Foreign Affairs, Norway.
- OECD. 1998. *Harmful tax Competition: An Emerging Global Issue*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Palan, R.; Murphy, R.; Chavagneux, C. 2010. *Tax havens: how globalization really works*. New York: Cornell University.
- Pătroi D.; Cuciureanu F. 2010. *Prețurile de transfer. Între optimizare fiscală și evaziune transfrontalieră*. București: Editura C.H. Beck.
- Shaxson, N. 2012. *Treasure islands: uncovering the damage of offshore banking and tax havens*. New York: Palgrave Macmillan.
- Shaxson, N. 2015. *Follow the money: inside the world's tax havens*. The Guardian. 19 iunie 2015. Disponibil la <<https://www.theguardian.com/business/2015/jun/19/tax-havens-money-cayman-islands-jersey-offshore-accounts>>.
- Slemrod J.; Wilson J.D. 2009. *Tax competition with parasitic tax havens*. Journal of Public Economics 93(11): 1261-1270.
- Thomas, S. C. 1981. *How to form your own tax haven company privately*. Ontario: Euro/Financial Publishing Ltd.
- Tyndale, W. 2009. *Fundamentals of Offshore Banking: How To Open Accounts Almost Anywhere*. Vancouver: Pratzten Publishing.
- U.S. Senate Committee on Homeland Security & Governmental Affairs. 2007. *Levin, Coleman, Obama Introduce Stop Tax Haven Abuse Act (S. 681)*. Permanent Subcommittee On Investigations. 17 februarie 2007. Disponibil la <<https://www.hsgac.senate.gov/subcommittees/investigations/media/levin-coleman-obama-introduce-stop-tax-haven-abuse-act-s-681>>.
- United States Government Accountability Office. 2008. *International Taxation: Large U.S. Corporations and Federal Contractors with Subsidiaries in Jurisdictions Listed as Tax Havens or Financial Privacy Jurisdictions*. Report to Congressional Requesters. GAO-09-157, Washington, D.C.